

(Економист, 28. 4. 2012)

Француска представља половину мотора који покреће ЕУ. Она се налази у средишту евро-кризе; налази се на средокраћу – између опрезног и штедљивог севера и распикуће – југа, као и између давалаца кредита и дужника. Поред тога, то је и велика држава. Уколико би Француска постала следећа држава еврозоне која запада у кризу, преживљавање те заједничке валуте би било доведено у питање.

Баш због тога је вероватна победа социјалистичког кандидата Франсоа Оланда на француским председничким изборима питање од тако великог значаја. У првом кругу избора, 22. априла, г. Оланд је био само нешто мало јачи од садашњег председника, Николе Саркозија. Па ипак, требало би/може победити у другој рунди, 6. маја, јер он ће као неки усисивач прашине привући све гласове екстремне левице, који су били дати Жан-Лику Меленшону и осталима, добар део гласова датих Марин Ле Пен из Националног фронта, као и кандидату центра Франсоа Бајруу.

Господин Саркози треба да се узвере уз врло стрму планинску литицу. Чини се да га многи француски гласачи нагонски не подносе. Није нимало вероватно да ће му гђа/ђица Ле Пен (која је, нажалост, имала добар успех) ни г. Бајру (који, нажалост, није био успешан) пружити неку подршку јер обоје могу само да профитирају од његовог пораза. Према томе, изузев неког страховитог обрта (као, нпр. у ТВ дебати идуће недеље), г. Оланд може бити сигуран у своју победу у мају, као и у тријумф своје партије на парламентарним изборима у јуну.

Наш лист је подржао Саркозија 2007. године, када је он храбро саопштио француским гласачима да сем промена друге алтернативе нема. Није имао среће због тога што га је следеће године погодила светска економска криза. Али, ипак је забележио извесне успехе: ослабио је социјалистичке прописе о 35-часовној радној недељи, ослободио је универзитете и повисио је старосну границу одласка у пензију. Али, ипак Саркозијева политика се показала исто тако непредвидивом, као и он сам што је. Могуће је да му је онај однедавно протекционистички, противимигрантски и све више анти-ЕУ тон, намењен привлачењу гласача Националног фронта, али чини се да и он сâм превише верује у њега. Упркос свему томе када бисмо 6. маја имали бирачко право, гласали бисмо за г. Саркозија, не толико због тога што он то заслужије, него зато да не дозволимо избор г. Оланда.

Са социјалистом као председником, Француска би учинила бар једну велику добру ствар. Господин Оланд је противник немачких оштрих мера фискалне штедње које гуше шансе опоравка еврозони. Али разлози за то су му погрешни, а чини се и да ће још толико тога лошег направити, да ће довести просперитет Француске и еврозоне у опасне воде.

Социјалиста са леве обале Сене [\[1\]](#)

Мада се ни из једне од изборних платформа председничких кандидата то не види, Француској је реформа очајнички неопходна. Јавни дугови су високи и у сталном порасту, током последњих 35 година ниједна француска влада није имала буџетског вишка, незапосленост је нагриса и вечита је, а цена коштања за издржавање саме државе Француске, која износи 56% француског БНП-а, највиша је од свих држава-чланица еврозоне.

Програм г. Оланда нуди, како нам се чини, веома лош одговор на све то, нарочито због тога што суседи Француске врше истинске реформе. Он много прича о социјалној правди, али једва да нешто говори о неопходности стварања финансијских средстава [за то]. Мада обећава да ће смањити буџетски дефицит, он планира да то постигне повећавањима пореза а не смањивањем трошарења. Господин Оланд обећава да ће запослити нових 60.000 наставника. Како је и сам израчунао, његови предлози ће током следећих пет година изазвати додатно трошарење од 20 милијарди евра. На тај начин државни трошкови ће се још више повећавати.

Те примедбе оптимисти одбијају тврдњама да је у поређењу са самом својом Социјалистичком странком, г. Оланд прави умерењак, да је радио како са Франсоа Митераном, јединим претходним социјалистичким председником Француске, тако и са Жаком Делором, који је пре но што је постао председник Европске комисије био Митеранов министар финансија. Оланд је водио Социјалистичку партију за време премијера Лионела Жоспена, током 1997–2002. г., који је био чак и већи реформиста од деголистичког председника Жака Ширака. Они кажу да су она разметљива Оландова обећања да ће као највиши степен опорезивања увести тарифу од 75%, која у ствари скоро никога неће погодити, као и да ће поништити Саркозијево повећање старосне границе са 62 године и вратити је на 60, што ће користити само малом броју људи, обична предизборна реторика. Они у њему виде прагматичара, кога ће Немачка и инвеститори, забринути за кредитну оцену Француске, сатерати у ограничени забран и натерти на добро понашање.

Кад би то тако било, нико не би био сретнији од нас. Ипак, чини се да је претерано оптимистички да се претпоставља да ће г. Оланд, некако – упркос свему што је говорио, упркос чак и ономе што намерава, ипак учинити праву ствар. Из самог г. Оланда просто извире неко интензивно анти-бизнис држање. Сапињаће га и његова неререформисана Социјалистичка странка, а на држање курса ће га нагонити бирачко тело које до сада није ништа чуло о залагању за програм реформи, а то још и понајмање од њега.

Ни током последњих неколико месеци, ни током његове дуге каријере као партијског апаратчика, нема ничег што би назначило да је г. Оланд довољно храбар да би поцепао свој манифест и променио Француску (видети о томе посебан чланак у данашњем броју [[2](#)]

), мада је данас Француска у много рањивијем стању но што је била у времену Митерановог социјалистичког експеримента 1981–1983. г. Овог пута би реакција финансијског тржишта могла бити врло сурова, а штетила би и суседима Француске.

Збогом Берлину

А, шта са остатком ЕУ? У том погледу одбијање г. Оланда да прихвати било који облик кресања трошкова има на краће стазе једну повољну последицу: он, паметно, жели да тако промени “фискални пакет” ЕУ да би били ограничавани се само дефицити влада и јавна дуговања, него и да се охрабри раст привреде. То је одјек жалби које одјекују широм континента, од Ирске и Холандије, до Италије и Шпаније против строге штедње

коју инспирише Немачка, видети о томе [\[3\]](#) чланак “Ударци против штедње”.

Невоља је што се за разлику од, рецимо, Марија Монтија из Италије, противљење г. Оланда не односи само на макроекономске детаље као што је брзина фискалног стезања. Његова главна тачка је отпор променама уопште и одлучност да се по сваку цену очува социјални модел Француске. Господин Оланд не предлаже спорије фискално изједначавање са циљем поравнавања реформског пута: он предлаже да уопште не дође ни до каквих реформи. Није ни чудо да је немачки канцелар Меркел рекла да ће повести кампању против њега.

На крају, сваки немачки канцелар научи вештину припитомљавања суседног председника, а

има и изгледа да ће г. Оланд ипак бити мање лукаво-превртљив партнер од г. Саркозија. Међутим, његово одбијање да прихвати било коју врсту структурних реформи ће му сигурно отежати убеђивање гђе Меркел да она, са своје стране, толерише вишу инфлацију, или да узме у обзир и неку врсту деобе дуговања. Зашто би немачки бирач требало да прихвата горку и тешко сварљиву “медецину”, ако француски бирач то одбија?

До раскида између Француске и Немачке би могло доћи у опасним временима. Донедавно, изгледало је да бирачи у еврозони прихватају неопходност штедње и реформи. Технократи, премијери Грчке и Италије су били популарни; бирачи у Шпанији, Португалији и Ирској су изабрали реформске владе. Али скоро једна трећина француских бирача је свој глас у првом кругу председничких избора дала гђи/ђици Ле Пен и г. Меленшону, који су водили антиевро и антиглобалистичке кампање. А сада је холандски популиста, екстремни десничар Герт Вилдерс изазвао пад холандске владе баш по питању кресања буџета. Мада холандски бирачи још увек у принципу дају предност штедњи, они у пракси још увек нису у стању да се договоре [\[4\]](#) како да се то постигне [\[5\]](#). Ти револти сада добијају своје одјеке и у Шпанији и Италији.

Могуће је да ће сада председник Оланд можда успети да претегне језичак ваге на страну нешто мање штедње. Али он исто тако може толико заплашити Немце, да код њих претегне супротно. Било како било, једно је сигурно: један председник Француске са тако непријатељским држањем према штедњи би могао поткопати вољу Европе да настави оне болне реформе које она на крају мора прихватити како би евро могао преживети, а због тога он и јесте прилично опасна личност.

<http://www.economist.com/node/21553446>

Са енглеског посрбио **Василије Клефтакис**

[1] Заједљива, двострука жаока Економиста: С једне стране “левица“ у политичком смислу, а с друге - Rive Gauche: лева (јужна) обала Сене са историјским квартовима и булеварима као што су Montparnasse, Boulevard Saint-Germain, Quartier Latin, итд, традиционалним местима живљења и окупљања креативних уметника, књижевника и филозофа, “неспособних за реална и конкретна размишљања“ (прим. В.К.).

[2] <http://www.economist.com/node/21553456>

[3] <http://www.economist.com/node/21553464>

[4] <http://www.economist.com/node/21553444>

[5] Писца овог редакцијског коментара је престигла реалност: У јединственом обрту у парламентарној историји Холандије, “обореној“ влади је током само седам сати “кулоарског“ преговарања са левом опозицијом успело оно што током седам недеља тајног преговарања са Вилдерсом није успело: постигнут је договор о пакету буџетске штедње, који ће дефицит буџета у 2013 г. свести на дозвољених 3% ; нови парламентарни избори ће бити одржани 12 септембра (прим. В.К.).

Француски избори - по Европу прилично опасни Оланд

Пише: Економист

субота, 28 април 2012 21:00
